

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotsáiról

7. szám.

VII. évfolyam.

1936. április 1.

Két Vers.

A mai számunkban közöljük Rudyard Kipling-nek, e pár hónap előtt meghalt igen neves angol költőnek „Ha” című költeményét. Ez a vers Angliában ma majdnem annyira ismert és elterjedt, mint minálunk pl. Petőfi „Talpra magyarja.” Iskolában tömegesen tanulják meg az angol gyermekek e költeményben foglalt bölcs tanácsokat, melyeket Rudyard Kipling saját fiához intézett. E tanácsok tömör egyszerűségben kifejezésre juttatják azokat a nagy alapelveket és hatalmas erényeket, melyek Angliát az öt világrész egyik vezető államává, tengerek és tengerentúli birodalmak uraivá tették.

A „Ha” mellett közöljük egy másik nagy költő gyönyörű versét, melyet ő is fiához intézett. Ez a másik költő nem egy világoralommal bíró nép fia, hanem immár évezrednél hosszabb idő óta szenvedő, küszködő nemzet bús lelkű dalnoka. A mi Arany Jánosunk versében benne mindaz a fájdalom, amit a magyar sors belevésített szívébe s mindaz a remény, amit csak a magyar szenvedő szív ismerhet meg.

Mindkét vers a világirodalom egy-egy remeke, tanuljunk mindkettőből, fogadjunk mindkettőből lelkünkbe amennyit csak lehet.

Ha.

Irta: Rudyard Kipling.

Ha meg tudod őrizni nyugalmad akkor is, amidőn mindenki elveszti a fejét körülötted és szemrehányások zúdulnak feléd;

Ha tudsz bizni magadban, amidőn mindenki kételkedik benned s a mellett engedményt tesz a kételkedőknek is;

Ha tudsz várni és nem fáradsz el a várakozásban: Ha hazugsággal vagy körülvéve s nem veszed ki részed a hazudozásban;

Ha pedig gyűlölet vesz körül s Te nem engedsz utat a viszontgyűlöletnek és a mellett nem akarsz sem jobbnak látszani, sem bölcsőbbnek; Ha tudsz álmodni a nélkül, hogy urrá lennének fölötted az álmok;

Ha tudsz gondolkodni a nélkül, hogy maga a gondolkodás lenne a célod;

Ha a sikert és a szerencsétlenséget, ezt a két nagy megtévesztőt egyforma érzésekkel tudod fogadni;

Ha képes vagy elviselni, hogy az általad hirdetett igazságot gazemberek kiforgassák és az ostobákat becsapják vele;

Vagy ha végig tudod nézni, hogy életed munkája összeomoljék, belenyugszol, de mindjárt hozzákezel az újjáépítéshez új eszközökkel;

Ha fáradsággal összegyűjtött értékeidet föl mered tenni egy tétre és ha elveszted azt, képes vagy kezdeni mindent előről a nélkül, hogy panaszszavad lenne veszteséged miatt;

Ha egy cél szolgálatában meg tudod keményíteni szívedet, értekeidet és idegeidet, és kitarasz akkor is, amikor azok már tönkrementek és talán már semmi sincs benned az akaratot kivéve, mely tovább is azt parancsolja, hogy : tarts ki!

Ha tudsz beszélni a néppel megőrizve mindig tisztességedet és tudsz érintkezni uralkodókkal a nélkül, hogy elvesztenéd kapcsolatodat a közönséggel;

Ha nem tudnak megbántani sem az ellenfelek, sem a barátok;

Ha mindenki számít neked, de senki sem túlságosan;

Ha meg tudod becsülni a soha vissza nem térő percnak s hatvan másodpercének értékét:

Tied a világ és minden ami benne van s ami több, férfi vagy fiam.

Fiamnak.

Írta: Arany János.

Hála Isten! este van megint!
Mával is fogyott a földi kin.
Bent magános, árva gyertya ég:
Kívül leskelődik a sötét.
Ilyen soká, fiacskám, miért vagy ébren?
Vetve ágyad puha-melegen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Látod, én szegény költő vagyok:
Örökül hát nem sokat hagyok;
Legföllebb mocsoktalan nevet:
A tömegnél hitvány érdemet,
Ártatlan szíved tavasz kertjében,
A vallást azért öntözgetem.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Mert szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtanít:
S néki, míg a sír rá nem lehell,
Mindég tűrni és remélni kell!
Oh, ha bennem is mint egykor, *épen*
Élne a hit, vigaszul nekem! ...
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

Majd ha játszótársaid közül
Munka hí el, — úgy lehet korán —
S idegennek szolgálsz eszközül,
Ki talán szeret... de mostohán!
Balzsamul a hit malasztja légyen
Az elrejtett néma könnyeken.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

Majd ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord;
Megtipurva az erényt, az észet,
Míg a vétek irigységre készít
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

És, ha felnővén tapasztalod,
Hogy apáid földje nem honod
S a bölcsöd s koporsód közti űr
Századoknak szolgált mesgyéül:
Lelj vigasztalást a szent igében:
„Bujdosunk a földi téreken!”
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

Ó remélj, remélj egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát:
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zúgolódnai költ —
Járj örömmel álmaid egében,
Útravalód e csókom legyen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem!

Út, igazság, élet.

Írta és a Fogházmisszió rendezésében a szombathelyi kir.
törvényszéki fogházban 1936. évi március hó 25-én előadta:
Gasztonyi Kálmán kir. fogházgondnok.

Krisztus mondotta: „Én vagyok az út, igazság, élet.”

Kedves Hallgatóim! Amikor én erről a témakörről egy pár szerény szót óhajtok szólani, nem prédikálni akarok. Elvégzik ezt helyettem sokkal hivatottabbak.

Nem is bölcselkedni akarok. A bölcselkedés útja igen veszélyes, könnyen mellékvágányokra lehet siklani, de meg magasabb bölcséleti képzettséggel nem is rendelkezem.

Szóvirágokat sincs szándékomban hullatni.

Céлом az ember földi útjának, az utak sokféleségének vetítése, az igazság értékének és magasztosságának hangsúlyozása és az emberi élet boldoggá tételének lehetőségére való rámutatás.

Kedves Hallgatóim! Nem fognak tőlem új dolgokat hallani. Legfeljebb csoportosítva és kihangsúlyozva már ismert tényeket és körülményeket, levonva belőlük a tanulságokat.

Nyiltan előre bocsátom azt is, hogy az egész kis előadásomon aranyfonálként fog végig húzódnai a hitnek vigasza, örök igazsága és az igazi életbölcséséget adó szeretete. Mindenki csak azt adhatja, amije van. Hazug és képmutató lennék, ha mást mondanék, mint amit az értelmem és szívem együttesen diktál.

A hit igazságain és az igazság szeretetén kívül még egy fegyverem van, melyek együttvéve adják mai szerény kis eszme-futtatásomhoz az erőt és ez az, hogy az isteni gondviselés egy olyan intézménynek élére állított, ahova megszámlálhatatlanul sok út vezet, ahol leghangosabb az igazság utáni vágy és ahol legtöbb az elrontott élet.

*

Kedves Hallgatóim! Ha elmélázva rátekintünk arra az útra, amelyen most járunk, eszünkbe kell hogy jusson, hogy ezen az úton már időtlen idők óta és sok-sok ezer ember járt. Hol vannak? Talán nincs olyan napja az évnek, hogy a szombathelyi temetőben legalább egy embertársunkat ne földelnék el és mégis csak a közeli hozzátartozóknak, jóbarátaiknak, ismerőseiknek hiányoznak, azoknak is csak egy aránylag rövid időre. Nincs pótolhatatlan ember és nincs fájó seb, mely be nem heged. Hát még mennyien hálnak el, naponta a megyében, az ország fővárosában, az egész országban, Európában, a kerek nagy világban! És mégis tovább forog a kerék. Nincs semmi fennakadás. Nincs hézag, nincsen űr.

Ha fürkésző szemmel körülnézünk a világban, azt kell látnunk, hogy az életnek igen sokféle útja van s ezeken az utakon lényegileg mind egyforma, testből és lélekből álló emberek járnak. És mégis minden ember más és más. Termetre, arcra, egyéniségre. Két egyforma ember nincs.

Ha meg kortársainkat közelebből megnézzük és az útjaikat vizsgáljuk, azt látjuk, hogy vannak

emberek, akik az élet napsütéses oldalán, jól táplált testtel, kifogástalan ruhában, viruló egészséggel, ragyogó kedéllyel; a teljes megelégedésnek és boldogságnak legalább is látszatával haladnak. Homlokukra nem váj ráncot a gond, szemüknek ragyogását nem rabolja el az élet zordsága és örömtelensége.

Aztán látjuk, hogy vannak az életnek útjai, ahova csak igen ritkán, de meg vannak olyanok is, melyekre egyáltalán nem süt a nap. Itt is emberek haladnak, sőt itt van a többség. Ezek azonban hallgatagok, betegek, nyomorékok, szegények, vagy legalább is szürke, úgynevezett hétköznapi emberek. Egyiknek, másiknak még ruhája sincs s kiaszott testükről leri a nélkülözés, a bánat, a sok mindenféle megpróbáltatás.

Magyarozatért, tanácsért, vigaszért, a múlt idők bölcseségének könyvéhez, a történelemhez fordulunk. Ebben mindenekelőtt azt találjuk, hogy ameddig csak vissza tudunk tekinteni a múltba, mindig volt fény és árny, mindig volt jó és balsors, gazdagság, szegénység, bánat, betegség, ember és ember között különbség. Megtanulhatjuk azt is a történelemből, hogy pusztán az anyagi javak nem boldogítanak. „Engem milliók irigyelnek — mondja Carnegie, a világ egyik leggazdagabb embere — pedig alig van többem, mint a legutolsó clevelandi farmernek. Én sem eszem mást, mint gyümölcsöt, sajtot, kenyeret. Ezeket költök ugyan tájképekre, de hol maradnak ezek a képek maguktól a tájaktól, amelyekben viszont mindenki ingyen gyönyörködhetik. Azt mondják, a képtáram 20.000.000 dollárt ér. De a napfényben csillogó tenger, a hókoszorúzza hegyek, a legnagyobb és legszebb képtárak, amelyekbe mindenki belenézhet.”

De azt is megtaláljuk a történelemben, hogy igen sokan kerültek már az élet napos oldaláról a szegénység és könnyű árnyékos helyére, pedig ezeknek a sorsuk sokkal nehezebben volt elviselhető, mert „nincs nagyobb szenvedés, mint a boldogtalanságból nézni vissza a boldog napokra” (Dante). És azután azoknak is, akik látszólag zavartalanul boldogok, mennyi rejtett boldogtalanság győthet a lelkét. Milyen szépen mondja Jókai, a halhatatlan magyar mesemondó: „Van fájdalom, miről a szem beszél csak s a szem helyett a szív könnyez bele.”

De ha tegyük fel — ami lehetetlen itt a földön — végig csak rózsák nyílnak és pedig tövis nélkül egy kis emberréteg számára az életben, ezeknek az embereknek is meg kell halniuk. Milyen borzasztó lehet itthagyni mindent, mindent! Ezt a majdnem zavartalan és állandó földi boldogságot! Már a megöregedés gondolata is milyen rettenetes lehet számukra, látméggé a halál tudata. Mennyire félhetnek, milyen rettenetesen borzonghatnak tőle? Hearst (olv. Hörszt) amerikai újságkirály még a mai gazdasági világválság idején is nem kevesebb, mint 15 millió dollárt költhet el évenként személyes kiadásokra. San Simeonban van a birtoka, ahol valóságos kis meseországot rendezett be magának. Ezen a birtokán rendszerint 50—60 vendég tartózkodik, a legtélsebb kényelemben. A

vendégek úgy élhetnek, ahogyan akarnak, de van négy szabály, amelyet szigorúan be kell tartani. Az első: a vendégszobában inni tilos. A második szabály: minden vendég köteles este a nagyteremben megjelenni, vacsora után pedig — és ez a harmadik szabály — minden vendég köteles az esti mozielőadást megnézni. A negyedik szabály a legérdekesebb: Hearst jelenlétében semmi körülmények között sem szabad a halálról beszélni. A nagyvagyonú újságkirály fél, reszket a halál gondolatától. Pedig — tekintettel arra, hogy 72 éves — közeledik már a nagy kaszás, a nagy-nagy pillanat.

Hát az a nyomorék beteg ember, aki csak vonszolja testét, hát az a szerencsétlen modern rabszolga, aki nap-nap után éhbéért izzad és verítékezik, hát az a szegény anya, akinek állandóan vérzik a nincstelenség és a segíteni nem tudás láttán a szive, hát az nem fél a haláltól? De igen, a haláltól minden ember fél, de ennek a földi életnek mostoha gyermekei összehasonlíthatatlanul könnyebben megbarátkoznak az elmúlásnak gondolatával. Az ostorcsapások barátjukká, sőt számtalan esetben vigaszukká teszik ezt a retteget Kaszást. Ez lesz a megváltó reménységük.

Továbbmenve az élet útján, újabb gondolatok emésztik lelkünket. Hát miért van egyáltalán baj, szenvedés, megpróbáltatás és fájdalom a földön? Miért nem vagyunk mindnyájan és egyformán boldogok? Ha meg lehetetlen a földi élet bánat, nyomor és szenvedés nélkül, miért kellett nekünk egyáltalán születnünk? Nincs-e igazuk a pogány bölcselőknek, akik azt mondták, hogy a legboldogabb a földön az, aki már az anya méhében megszűnt élni, vagy legalább is az, aki születése után rövidesen búcsút mondott a világnak. Vagy Seneca-val, a görög bölccsel tartunk-e, aki szerint: „Jó, hogy az út rövid és közel a kapu!”

Igen, nem paradicsom ez a földi élet. Volt, van és lesz szenvedés. „Ember, küzdj és bizva bizzál!” Vagy mint egyik újabb katolikus frónk mondja: „Az igazi tavasz csak a szenvedések, az emberi életre kirótt kötelező gyötrelmek és vívódások után jön. A leigázott, megbízhatatlan ösztönök és az önző boldogság hajszolás után.” Siralom völgye ez csak annak is, aki mindig selyemben jár és akinek még gondolatát is teljesítik.

Tény az is, hogy ennyire nehéz időket élünk, az sok vonatkozásban az emberek gonoszságának következménye. Sir Richárd Gregory, a híres angol csillagász az angol tudományos társaság lakomáján nemrégiben mondott beszédében kijelentette, hogy az ember valóságos mennyországgá varázsolhatná a földet, mert a tudomány bőkezűsége mindig új és új kincseket szór ölébe, de a kapzsóság és féltékenységek, melyek egykor Káint is testvérnyilkosságra ragadták, gonosz célokra fordítja ezeket az adományokat. Gyilkos, mérgező gázokat, gyújtóbombákat, löporalkatrészeket gyártanak olyan anyagokból, melyeket eredetileg nem tömegmészárlásra találtak fel. A jó Isten változatlan nagylelkűséggel bocsátja a földre a napsugarat, a jótékony esőt, teszi lehetővé az életet. A föld változatlan bőkezűséggel ontja a termést, a vizek nem száradtak még

ki és mégis mi történik? 1933-ban 2.400.000 ember halt éhen a világon és 1.200.000 lett öngyilkos. A 2.000 millió lakosa közül csak 500 millió tudott mindennap jóllakni. Viszont ugyanebben az esztendőben rengeteg élelmiszert pusztítottak el csak azért, hogy az áresést elkerüljék. Így megsemmisítettek 1.450.000 kg friss húst, 28 millió kg konzerv húst, 16 millió 740 ezer métermázsa gabonát, 144 ezer rizst, 267 ezer zsák kávé és 260 ezer zsák cukrot.

Azután meg igen-igen sok baj és bánat az emberi bűnöknek, a kicsapongó rossz életnek a következménye.

Tény az is, hogy nincs az életnek olyan szerencsétlenje, aki nálánál nyomorultabbal, számandóbbal, elhagyottabbal ne találkozott volna az élet országútján. Ugyiszintén nincs olyan rossz a világon, aminél rosszabb még ne jöhetne. Ha így tudjuk vizsgálni magunkat, akkor a kisebb rosszból jó lesz.

Azt írja boldogult Prohászka Ottokár, a szent életű magyar püspök: „Van a világon tövis, van éj, van halál is, de az erdő nem a tövis miatt és az élet nem a halál miatt van.”

Ne felejtjük el, hogy Isten malma finoman örül, Isten seprője tisztán söpör. Isten nem fizet mindennap, de jól vezeti számadásait s azután egyszerre fizet. Isten csapásai mindig balsamot csöpögtetnek a sebbe, s ahol Ő a kezdet, ott jó a vég, ha kétséges is a haladás egy időre.

Ami utunknak céljának kell lennie s ez a cél, a megdicsőült Krisztus keresztye. Ha mindig arra szögezzük tekintetünket, akkor könnyebben elviseljük ezt a megpróbáltatással telített, nyomorult földi életet. Krisztus útja az Ő Atyjához, Istenhez vezet. Mily vigasztalók ezek a szavak, melyeket az Úr anygala által intéz hozzánk: „Ne féljete, mert tudom, hogy Jézust keresíte, ki megfeszítettett!”

Igazság! Hányszor halljuk ezt a szót a napi életben és milyen sokféle vonatkozásban. A legtöbbször úgy, hogy az nincs is a földön, legfeljebb csak egy igazság van, hogy egyszer mindenkinek meg kell halnia.

„Igazság téged szomjazalak s mint vakondok föld alatt lakom” így kiált föl a költő. Igazságért, vagy legalább is annak hangoztatásával ránt kardot egyik nemzet a másik ellen. Igazságért imádkoznak az elnyomott, leigázott, kifosztott nemzetek épp úgy, mint az ókori rabszolgák vagy a jelenlegi modern életnek nem ezen a néven nevezett, de ugyancsak rabszolgái. Igazságot keres a földi igazságszolgáltatásnál az, aki úgy érzi, hogy embertársa igazságtalan volt vele szemben s az igazság reményében zárja le szemét az örök igazságban hívő és bízó lélek.

Hát mi is az az igazság, ha oly sokszor emlegetjük, ha annyira vágyódunk utána és mégis olyan elérhetetlennek tűnik fel előttünk? Ha tudományosan akarjuk meghatározni, akkor röviden így fogalmazhatjuk meg: Az igazság oly tétel, melynek érvényességét belátjuk. Egyetlen ismertető jele a gondolatok hiánytalan, maradék és ellentmondás nélküli összefüggése. Az igazságosság meg, az igazságnak fokozatos érvényesülése.

Az igazság nagy kincs. Nagyobb mint a tudomány, mert nemcsak ragyog, de melegít is. Az igazság olyan, mint a levegő és a kenyér, nem változik, ami egyszer igaz, mindig igaz. Az igazságot nem lehet hajlítani, csürni, csavarni, jobbra-balra magyarázni, mert eltörik. Az igazság épp úgy, mint a hajnal, annál világosabban ragyog, minél jobban múlik az idő.

Mi is hallhattunk már sorsujtotta, de talpra állt embertársunk ajkáról ilyen szavakat: Őh igazság, légy áldott és légy átkozott te igazságtalanság!

Ezekután önkéntelenül kérdezzük, hogyan magyarázható az meg, hogy az igazság csak olyan lassan győz, míg valami kétes értékű találmány viharként ragad el szellemeket. Azt mondja Tacitus római történetíró:

„Hogy az igazságot megkedveljük, szükséges, hogy azt közelebről figyelmesen megvizsgáljuk. A csalárdság és a hazugság pedig azért tetszik, mert tűzijáték módjára sebesen és szikrázva pattog el.”

Az emberi igazságtalanság láttára bizony sokszor megundorodik az ember a világtól és azon töri a fejét, hogy hogyan lehetne az emberek elől elfutni. Hit nélkül azonban legfeljebb csak egyet tehetünk, elmenekülünk az álmok birodalmába. Ez jó szer, de végleges megoldást nem hoz.

Ha az igazság hiánya miatt könnyes lesz a szemünk, vagy az igazságtalanság ostorát érezzük suhogni testünkön, vigasztaljon bennünket az a tudat, hogy a sok megátalkodott, kapzsi, gonosz, jellemtelen, igazságtalan ember között még a mai nehéz időkben is vannak önzetlen, jóindulatú, megértő, az igazságért, ha kell harcolni is tudó férfijellemek.

Higyjünk az igazságban, mert aki nem hisz benne, az nem bízhatik abban, hogy mások igazságosak lesznek vele szemben.

Ne feledjük el, hogy az igazság — előbb vagy utóbb — túlszárnyal minden hatalmat és erőszakot, és hogy egy nagy igazságunk van; a keresztyén tanítás. Ez a legnagyobb igazság, mert maga az örök igazság: Isten nyilatkoztatta azt ki nekünk.

Kedves hallgatóim! Az emberiség mindig külföldön kedvteléssel kutatta az ember rendeltetését, az élet célját és a cél elérésére szolgáló eszközöket. Állandóan a boldogságra törekszik az ember, de csak nagyon kevesen vallják boldogoknak magukat. Miért? Mert hiányzik lelkükből az önelégültség, a jellemnek és az életbölcse ségnek legértékesebb eredménye.

II. Vilmos császár mondotta: „Erősnek lenni a fájdalomban, nem kívánni azt, ami elérhetetlen, örülni a napnak úgy, amint van, mindenben a jót szeretni és örömet találni a természetben és az emberekben; aki ezt tudja, az boldog, büszke és szabad ember és az élete mindig szép lesz.” Hebel, német drámaíró meg ezt írja: „A boldogság megszerzéséhez szorgalom és türelem, megtartásához pedig mérséklet és óvatosság kell.”

Kedves hallgatóim! Régi igazság és a legnagyobb bölcsesség az, ha belenyugszunk abba, amit megváltoztatni már nem lehet.

„Hajolj meg a változatlan előtt
A bős vihar, mint óriás bárd
Kettészakítja a dacos fenyőt,
De a meghajló fűszálnak nem árt.“

Arany János.

Ha megvan rá a lehetőségünk, ne eresszük el a földi javakat, sőt törekedjünk is utánuk, de úgy azonban, mint ahogyan a fa földbe ereszti gyökereit, de törzsével az ég felé tör és lombkoronáját a magasban bontja ki. Egyik kezünkkel a föld javaiba kapaszkodjunk, a másikat a szívünkre tegyük, szemünket pedig az égre emeljük. Ha így haladunk az élet rögös útján, akkor ha a bibliai Jób sorsára jutunk is itt a földön, nem esünk kétségbe, mert szentül hisszük, hogy változatlanul jó hozzánk az, Aki nem el-, csak visszavette azt, amit adott.

A földi élet legnagyobb boldogsága közepette se felejtjük el, hogy „Rétre,ombra nincs felírva más, minthogy sorsunk egy csupán: a hervadás.“ Boldogságunk megtartásához ez a tudat is egy fontos kellék.

Olyan tömören és szépen fejezi ki a boldog élet titkát az a még nem is olyan régen, majdnem minden jóra való keresztény család lakásának falán keretbe foglaltan megtalálható pár mondat: „Ahol hit, ott szeretet. Ahol szeretet, ott béke. Ahol béke, ott áldás. Ahol áldás, ott Isten. Ahol Isten, ott szükség nincsen.“ De tény az is, hogy a tudományos hitetlenség világszemlélete most szörnyű rothadásban süllyed a sir felé. Az anyagelvűségnek, a konok Istentagadásnak és a nem is olyan régen még divatos hitetlenségnek menthetetlenül vége van.

Ha egy póstagalambot kalitkába zárnak s azután vasúton, hajón, vagy akár repülőgépen elvisznek messze-messze idegen tájakon, tengereken, őserdőknél, többszáz kilométeres távolságokon keresztül soha nem látott ismeretlen országba s ott újra szabadon eresztik, — meglebegteti szárnyait, egy pillanatra tévován körültekint s aztán előre nyújtva kis fejét, nagy határozottsággal nekivág az útnak és — hazatalál.

Ez az egész föld, amelyen mi küzdünk, acsarkodunk, kevest örülünk és sokat szenvedünk, csak egy kalitka a világ mindenség fantasztikus méreteihez és távlataihoz képest. Egyikünknek hosszabb, másikunknak rövidebb utat kell megtennie, kinek aranyos, kinek csak toldozott-foldozott kalitkában. Vigyázzunk, hogy lelkünk szárnyát le ne tépje a földi élet vihara, mert akkor nem tudunk visszarepülni ahhoz, Aki utunkra bocsátott minket és Aki önmagáról mondotta: „Én vagyok az út, igazság és az élet!“

Világ folyása.

A magyar nemzet március 15-ikét az idén is nagy odaadással ünnepelte meg mindenfelé. Mai számunkban közlünk egy ünnepi verset, a lezajlott ünnepek visszhangjaként.

Vizió...

Március 15-én.

Álmodom!...

Daliás, ifjú hős vitézek,
Felvirágzott vig katonák,...
Mennek előre!... Ősi ének,
Elnyomja az ágyúk szavát...
Mindenütt égő vérvirágok,
Tüzbiborba hajlik az ég,
Egytől-egyig hős titánok,
Szemükben a harc tüze ég...

Ott látom őket Doberdónál,
Ahol a halál aratott,
Bátran rohannak, mint az orkán,
A halálra szánt magyarok...
Nincsen közöttük aki félne,
Mikor tombol a vérvihar,
Dac, elszántság a szemükben,
Soh'sem volt gyáva a magyar...

Mennek előre! Harcba, tűzbe,
Hős dal csendül ajkukon,
Egy szebb jövőért bátran küzdve,
Ott esnek el a Doberdón....

Majd egyszer vége lett a harcnak,
S a tépelt rongyos emberek,
Lehajtott fővel bandukolnak,
Szívük a jajtól megremeg...
Azt mondják: elég már a harcból,
És ne folyjon vér többé soha!
Koldús lett a hős magyarból,
Nem nyugodhatunk bele — Nem soha!!!...
Nem engedjük, hogy Golgothánkat,
Oláh csorda szennyezze be,
Mert oláh földön nem találhat,
Nyugtót Petőfink nagy szive.

Daliák, ifjú hős vitézek,
Aggok leventék, katonák,
Mennek előre!... Ősi ének,
Elnyomja az ágyúk szavát,
Szemükben: Trianon bús átka,
Tüze égő könnycseppként ragyog,
Nem leszünk rabok az őshazában,
Inkább mindnyájan meghalunk....

Hasznos tudnivalók.

Védekezés a répabogár ellen. Egyes helyeken már elvetették, máshol folyamatban van a répa vetése. Még ki sem kelt, de sok helyen igen helyesen, máris megkezdték legnagyobb kártevője, a répabogár elleni védekezést úgy, hogy a répa-tábla körül keskeny mély árkot húztak.

A répabogár nagyon kártékony. A fiatal nemrég kikelt répa levelét teljesen lerágja s ezzel a további fejlődését lehetetlenné teszi. Ha erősebb, fejlettebb korában lepi el ez a kártevő a répát, akkor csak a levelek egy részét tudja elpusztítani. Ilyenkor csipkés széllel, megcsonkítva bár, de ki-nosan mégis tovább fejlődik a levél és vele a kis növény. A kár tehát csak részleges, de mégis tetemes. Gyakran megesik, hogy vagy foltonként, vagy egészen ki kell szántani a répát és újra kell vetni, ha van még rá idő. De esetleg répamag hiányában is arra kényszerül a gazda, hogy más növényt vessen a kiszántott répa helyébe. Ez mindenképen kárt okoz a gazdának, részben az új vetőmag ára és a munkatöbblet révén, részben azért, mert a répa később fejlődik, még zsenyén kerül bele a nálunk oly gyakori nyár elejei szárazságba, hőségbe és csak ősz felé tudja magát a megsanyargatott növény — megfelelő időjárás esetén — összeszedni.

A répabogár leginkább mászva halad tova s amikor eléri az árok szélét, belepotyog. Sima, teljesen függőleges lévén az árok fala, onnét kimászni nem tud. Arra, hogy ki tudjon repülni belőle, túlkeskeny az árok, s így az annak a mélyén összegyülemlt bogarakat könnyen el lehet pusztítani.

Mivel azonban repülni is tud a répabogár, a tábla körülárkolása egyedül nem védi meg a répát. Permetezni is kell. A legolcsóbb a chlórbarium, amelyet 2—4%-os oldatban permetezünk a réparra. Szélcsendes, napos időben, a harmat felszárada után. Ha az eső le találja mosni, újra permetezünk. A levélkékre száradt arzéntartalmú mérget a levelekkel együtt fogyasztja a bogár s ettől elpusztul.

A baltacim. A lucerna és lóhere a talaj tekintetében sokkal igényesebb a baltacimnél; ezért olyan helyeken, ahol az értékesebb lucerna és lóhere kevésbé díszlik, célszerű baltacimet termesztetni. Gyökerei elég mélyen hatolnak az altalajba, ezért a mélyebb altalajú földek iránt hálás és ilyen helyeken 6—8 évig is rendszeres hozamot ad. Még a gyengébb talajokon is megél 3—4 évig. Leginkább megfelel igényeinek a középkötöttségű márga- és vályogtalaj, mely mészben sem szegény; de megterem a homoktalajokon is épp ez teszi értékessé, mert pótolja a lucernát, valamint a lóherét is.

Csak egy fajtája van: a közönséges baltacim és aszerint, hogy milyen földbe kerül, adhat egy, vagy két kaszálást is és utána legelőt. A magke-

reskedők úgy is szokták hirdetni, hogy kétszer lehet kaszálni és még utána legeltetni. Ez azonban nem egészen így van és néha csak a mag nagyobb árának szolgál magyarázatul. Kétkaszálású csak ott lehet a baltacim, ahol földje kiváló jó és az éghajlati viszonyok is nagyon kedvezőek. Így tehát semmi értelme nincs annak, hogy a gazda drágább baltacimtagot vegyen.

A baltacim virágzaskor kaszálva és szénának elkészítve, igen jóminőségű takarmány. Lekaszálásakor nyomban apróbb markokba kell a rendeket összehúzni és így markokban szárítani. 2—3 napi száradás után már hordható is kazalba és pedig a szekerekre is lazán rakva fel a markokat, hogy minél kevésbé zúzódjék és legértékesebb része, a virág és levél, le ne hulljon róla. Erre mondják a gazdák, hogy még a kazalban is virágzik. Megfülledni rendszerint nem szokott, mert szára hengeres, üreges. Az ilyen baltacimszénát a kis bárányok és borjúk is szívesen fogyasztják. Teheneknek zölden etetve is elsőrendű takarmány, kivált ha a virágzás kezdetén kaszálják, akkor még a vaj minőségét is javítja és színét szép sárgává teszi. Nagy előnye, hogy nincs puffasztó hatása, mint a lucernának és a herének, ezért növendékállatok takarmányozására is elsőrendű. Legelőnek pedig a legjobb egyike. Legfontosabb az őszi mély szántás, melyet tavasszal sohase szántunk újra, hogy a talaj nedvességét visszatartsuk. Jól elfogaszolva a földet, vethetjük védőnövényvel, mert a fiatal, kikelt baltacim a szárazság iránt igen érzékeny.

Legjobb előveteménye az istállótrágyába vetett répa, vagy kukorica, esetleg burgonya. Szóval olyan elővetemény, mely a földet kedvezően hagyja hátra a baltacim fejlődésére és tartósságára. Baltacim után vagy őszi rozst, vagy tavaszi kalászt szokás vetni.

A baltacimet tavasz elején mindig védőnövényvel vetjük; egyrészt takarékoság szempontjából, másrészt, mert kezdetben lassan fejlődik és a beárnyékolást kedveli. Védőnövényül legjobb a ritkán vetett zabosbükköny, vagy árpa, melyek korán lekerülnek és így a baltacim jobban megerősödhet őszig. Legjobb a sorbavetés géppel. Először tehát a védőnövényt kell elvetni vagy géppel, vagy befogaszolva; utána vetjük a baltacimet, lehetőleg géppel 11—12 cm sortávolságra. Arra ügyelnünk kell, hogy ne vessük 2—3 cm-nél mélyebbre, mert a mélyen vetett mag nehezen kell ki s így a vetés egyenlőtlen lehet. Tehát a vetősarukat nem kell megterhelni; a vetőgép után pedig könnyű, sima hengert járassunk.

A baltacim magját kemény magburok veszi körül, melyet sokan szeretnek előbb lehántani s úgy vetni. Igaz, hogy a hámozott mag valamivel könnyebben csirázik; azonban a hámozásnál meg is sérülhet, ezért jobb a hámozatlant elvetni, melyből egy kat. holdra 80—100 kg.-ot kell számítanunk.

Ha a védőnövény lekerül a földről és július és augusztus hónapokban az időjárás is kedvező, szeptemberre egy gyenge kaszálást is kaphatunk. Ez azonban kivételes eset. Rendszerint csak jó őszi legelőt szolgáltat. Ilyenkor még gyenge a baltacim,

azért, hogy a jószág ki ne tapossa, juhokkal egyáltalában nem célszerű legeltetni, mert a sok és éles taposáson kívül a juhok amúgy is mélyen, a tövig lerágják a legelőt. Inkább csak lovakkal és szarvasmarhákkal járassuk és azokkal is kíméletesen és száraz időben. Amidőn a derek beköszön-
tenek, tehát október közepén, már a legeltetéssel fel kell hagynunk. Ha elég erős a baltacim, téli kifagyásától nem kell tartanunk.

A baltacimet tavasszal jól meg kell fogasolnunk s ez minden év tavaszán megismétlendő; ezen-
túl más ápolást nem is kíván. Teljeshozamú termést a második évben ad; vidékenként, vagy az időjárásnak megfelelően, egy vagy két kaszálást és
ősszel jó legelőt. Amint említettük, teljes virágjában kell lekaszálni. Szénának szárítva egy hold
termése 12—24 métermázsza, aszerint, hogy egy
vagy két kaszálást adott-e.

Legjobb, ha a gazda maga termeli meg mag-
szükségletét. Erre a 3—4 éves baltacim a legal-
kalmasabb; mindig az első kaszálásból kell mag-
nak valót meghagynunk. Ha a száron az alsó mag-
vak barnulni kezdenek, kaszálni kell. Miután magja
igen könnyen pereg és még a szél is könnyen
kiveri, a kaszálásnál igen vigyáznunk kell. Sokan
csak kora reggel, harmattal kaszálnak. A rendeket
azonnal markokba kell gereblyével szedni, vagy
esetleg favillával apróbb petrencékbe. A behordás-
nál ponyvás szekereket használjunk és lehetőleg
azonnal csépeljük is el. Cséplése igen könnyű,
úgyhogy alkalmas tiszta szérűn favillákkal is ki-
verhető. Azután magtárban, vékonyan elterítve,
néhányszor át kell lapátolni s utána szelelőrostán
tisztítani. Maghozama 300—600 kg holdanként.
Igen hálás takarmánynövény; rovarellenesége sem
igen van.

Az eperágyak gondozása. Amint elmúltak
a fagyok, az első nyhe napok beálltával, a kerti
eperágyakat is rendbe kell hozni. Az ősszel teríté-
sére, takarítására használt apró istállótrágyát kapá-
val, vagy sekély ásás közben aláforgatjuk. A száraz
leveleket leszedjük és elégetjük, mert ezeken esetleg
az eperbetegségeket okozó gombák teleltek ki. Ha
a nyáron át és az ős folyamán a szétfutó indákat
nem távolítottuk el és ennek következtében az ül-
tetvény túlsűrű lett, ki is kell ritkítani. Az esetleg
kifagyott, kiveszett régi töveket a ritkítással nyert
fiatalok legerősebbjeivel pótoljuk. Ha sok ilyen
begyökeresedett fiatal tövünk van, azokkal új
ágyat ültethetünk be. A nagyszemű és nagylevelű
epertövek 40×40, vagy 40×50 centiméternyire le-
gyenek egymástól. Száraz, tavaszi időben néha jól
megöntözzük a töveket, így rendszerint nemcsak
többet, de korábban is teremnek.

Az indátlan hónapos eper vetési ideje is kö-
zeleg. Az újfajta Rügen nevű hónapos epret tudni-
illik nemcsak tőszítás útján lehet szaporítani, mint
a régi indanélküli fajtákat, hanem magról is. Fajta-
jellegét magról vetve is megtartja és a csiraképes-
sége is kielégítő. Február—márciusban vetve, már
az első évben hoz bőséges termést. Faládkába
vetjük nedvesen és amíg ki nem kel, sötétben tart-

juk a melegágyban vagy üvegházban. Később szét
ültetjük cserépbe vagy kis ládába, mire pedig jól
begyökeresedett és az időjárás biztosan fagymen-
tesre, tavaszi jellegűre fordul, kiültetjük az előre
elkészített ágyba. Virágoskertben szegélynek is al-
kalmazhatjuk.

Idősebb gyümölcsfák ápolása. Amíg az
egész fiatal gyümölcsösökben a fák télvégi met-
szésére kell a legnagyobb gondot fordítani, hogy
a fácskák alakját, termőképességét már jöelve irá-
nyítsuk, addig az idősebb gyümölcsfák ágait már
rendszeresen metszeni, visszavágni nem szabad.
Ezzel ugyanis fokozottabb növésre, hajtásfejlesz-
tésre készítjük a fát, amire az öreg fánál már
szükség sincs. Visszavágással a termőrügyektől von-
nók el a nekik szánt tápanyagot, ahelyett, hogy a
fa bőven teremne, túlsok vesszőt növeszt, túlsűrű
lesz, a napsugarat nem bocsátja át, az ágak közé.
Ami kevés gyümölcs terem is az ilyen fán, az sem
lesz oly tökéletes, oly zamatos, mint a levegőnek
és napnak kitett gyümölcs. Gombabetegségek is
könnyebben támadják meg az ilyen túlsűrű fát, a
permetezőszerek pedig nem hatolnak mindenüvé a
sűrű ágazatés lomb között.

Azonban, bár az idősebb fákat nem is sza-
bad rendszeresen metszeni, mégsem mondhatjuk,
hogy télen és tavasz elején semmi dolgunk nincs
az öreg fás gyümölcsösben. A kéregtisztogatáson
kívül a fák koronáit is ápolnunk kell. Elsősorban
is a száraz ágakat, gallyakat távolítjuk el, mégpe-
dig olyformán, hogy a száraz részen alul, az élő-
ágból is egy tenyérnyit, esetleg arasznyit levágunk.
Minden ilyen gallyat és ágat gondosan összegyűj-
tünk és minél előbb elégetünk. Hónyomás vagy más
okból berepedt ágat is alátámasztás és a beteg
részek bekötése vagy oltóviasszal való bekenése
helyett inkább levágunk. Egymást keresztező, egy-
mást dörzsölő ágak közül a gyengébbet, a kevésbbé
megfelelőt szintén eltávolítjuk.

Nem mindegy az, hogy hol és hogyan vágjuk le
az ágakat. Minden ágat tőből kell levágni, vagy
lefürészelni, csonkot nem szabad hagyni, mert ez
idővel elhal, elrothad, a rothadás pedig továbbter-
jed a fa belseje felé. Ha ilyen régebbi, helytelen
levágástól származó csonk van a fákon, azt tőből
le kell vágni, az esetleges rothadás helyét jól ki-
tisztítani, az így támadt lyukat, ha kisebb, oltóviasz-
szal, ha nagyobb, cementes habarccsal kell kitölteni.
Egyébként minden nagyobb felületű friss vágást
oltóviasszal, gyümölcsfakátránnyal vagy újabb né-
met tapasztalatok nyomán email-, vagy sárga olaj-
festékkel kell bekenni, előbb azonban a friss vágás
helyét késsel simára metszeni.

Öreg gyümölcsfákon az úgynevezett vízajtá-
sok szoktak megjelenni. Ha ezek elszaporodnak,
itt az ideje, hogy a fát megifjítsuk. Ezt is a tél
végén kell tennünk. Az ágak felső részének lega-
lább is egyharmadát, néha felét is levágjuk; csak-
hogy nem mind egyszerre, néhány éven keresztül,
ritkításszerűen, egyszer az egyik, máskor a másik
részen. Így ifjítjuk meg 3—4 év alatt teljesen a
kirogedő fát. A vízajtások közül csak egynehányat

hagyunk meg, azokat, amelyek rendes termőággá fejlődhetnek. A többit tőből levágjuk. Ügyeljünk arra, hogy a meghagyott vízajtások ne álljanak egymáshoz túlközel s inkább azokat hagyjuk meg, amelyek kifelé hajlanak, hogy a fa koronája minél

szélesebbé fejlődhessék és túlsűrű lombjai ne fogják fel a befelé hatoló napsugarakat.

Ha gyümölcsösünket a fent vázolt módon minden télen rendszeresen kezeljük, egy-egy fán alig akad egy-két ág nál több levágnivaló.

KERESZTREJTVÉNY.

Vízszintes sorok:

2. Jézus tanítványa.
6. Idegen férfinév.
11. Olasz sarkkutató.
14. Afrikai folyam.
15. Igen — németül.
16. Gyarapszik.
17. Tényleges.
19. Tegyed.
22. Itai.
23. Író, Forgó majd Porzó álnévvel.
24. Belü — fonetikusán.
26. Lent.
28. Sir.
29. Időhatározó.
30. Régi ruhadarab.
33. Vigyázás.
35. Tejtermék.
37. Bűnös.
39. Elszakított város.
40. Gépjármű.
42. Szomszéd nemzet.
44. Görög Isten Zeus-Hera fia.
46. Huru partnere.
48. Szélmotor.
50. Magyar király, Szent István sógora.
51. Fiú becenév.
53. Svéd származású feltaláló.
55. Vissza: igen — németül.
56. Kifakadástjelző szócska.
57. Szabadságharcbeli tábornok, ékezet hiány.
59. Rag.
60. Amiből az újszülött táplálkozik.
62. Ifjúsági és útleíró.
63. Ábrahám felesége, ékezet hiány.
65. Lealáz.
67. Latin kötőszó.
69. Képző.
71. Ilyen állam Magyarország, ékezet hiány.
72. Multszázadbeli író.
76. Olyan mint a fillér.
77. Angol főrang.

Függőleges sorok:

1. Tánc.
2. Férfi becenév.
3. Hamis.
4. Tehén is adja.
5. Állam — franciául.
6. A lakás egy szobája.
7. Tedd, ékezet hiány.
8. Pusztít.
9. C. N.
10. Neves francia író.
11. Amerikai vízesés.
12. Butává tesz.
13. Fa.
18. Kalapfajta.
20. Angol kötőmagánhangzó.
21. Női név.
23. Hiteget.
25. A királyt helyettesítette.
27. Költői műfaj.
31. Rangjelzés.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
11		12									13
14				15						16	
17			18	19	20				22		
23			24	25	26			27		28	
29		30	31		32	33				34	
35		36	37			38		39			
40			41	42			43		44		45
46			47	48				49		50	
51				52	53				54		55
56			57		58	59			60	61	
62			63			64		65	66		
67		68				69	70		71		
72		73		74				75			
76						77					

32. Navarra másik neve.
34. Adriaparti város, ékezet hiány.
36. Itt volt Rákóczi országgyűlése.
38. Vásárban sok van.
41. Európai félsziget.
43. A dinamit feltalálója.
45. Magyar folyó, ékezet felesleg.
47. Eszes.
49. Rag.
51. Művészi kivitelű.
52. Szarvas ékessége.
54. Lebegő.
58. Idegen területmérték.
61. Mérést eszközölni.
64. Neves költőnk keresztnévének első betűjével.
66. Gróf — angolul.
68. Hant.
70. Növény névelővel.
73. Vissza: mutató névmás.
74. Biztató szócska.
75. Betű fonetikusán.

A helyes megfejtést a „Bizalom“ következő (április hó 15-iki) számában közöljük.

Felolós szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE

Budapest, V., Szalay-utca 16. III. 348. szám.